

Tysvær
kommune

NY I BARNEHAGEN

- Foreldreaktiv tilvenning

Informasjon til foreldre

Innhold

Tilvenning og oppstart i barnehagen	3
Informasjon til foreldre	3
Hvorfor er god tilvenning viktig?	3
Foreldreaktiv tilvenning	3
Hva skjer i forbindelse med tilvenningen?	4
Før selve oppstarten	4
De første fem dagene i barnehagen	4
Dere bør fordele dagene	4
Oppholdstid den første uken	4
Tilvenningsdager med foreldre til stede	5
Dag 1	5
Dag 2	5
Dag 3	6
Dag 4	7
Dag 5	8
Den første tiden uten foreldre i barnehagen	9
Slik hjelper du ettåringen din	10

Tilvenning og oppstart i barnehagen

Informasjon til foreldre

Tilvenningsperioden er en viktig overgang for barn, foreldre og ansatte i barnehagen. Når et barn begynner i barnehagen, kan det være første gangen foreldrene overlater en del av omsorgen til andre. I Tysværbarnehagene bruker vi en tilknytningsbasert tilvenning basert på Jåttåmodellen og teorien om Trygghetssirkelen. Dette heftet bygger også på NTNU sin tilvenningsmodell: "Liten og ny i barnehagen".

Hvorfor er god tilvenning viktig?

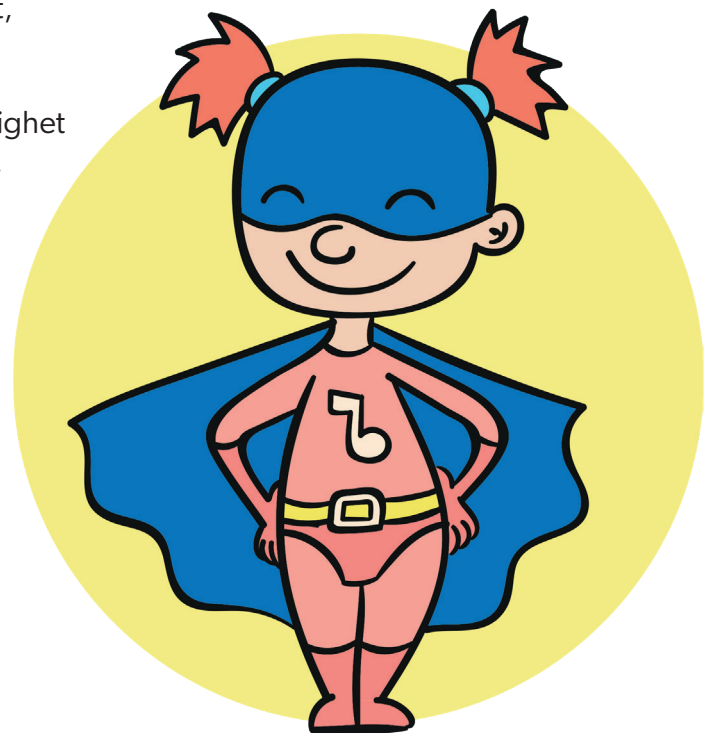
Når ettåringer begynner i barnehagen, er det ikke mulig å forklare dem hvordan denne første store overgangen i livet kommer til å foregå. De trenger derfor at foreldre og ansatte samarbeider til barnets beste, slik at overgangen blir så smidig som mulig. Målet er at barnehagen blir noe som er positivt i barnets liv, og gir nye muligheter for trivsel og utvikling.

Foreldreaktiv tilvenning

Med foreldreaktiv tilvenning legges det vekt på at dere foreldre får anledning til å hjelpe barnet med å bli kjent i barnehagen, med ansatte og andre barn. Målet er at barnet gradvis erfarer at også barnehagen er et fint og trygt sted å være.

Foreldreaktiv tilvenning innebærer at dere foreldre har en aktiv rolle overfor eget barn i tilvenningsperioden. Det er dere som representerer trygghet for barnet og som er best egnet til å støtte barnet når det skal bli kjent i et nytt miljø. Dere kjenner barnets uttrykk, behov og rutiner, vet når barnet trenger trøst og nærhet, og er klar for lek og utforskning.

I løpet av besøkene og tilvenningsdagene har dere mulighet til å dele denne kunnskapen om barnet med de ansatte.

Hva skjer i forbindelse med tilvenningen?

Før selve oppstarten

Besøk i barnehagen

Foreldre og barn blir invitert til korte besøk i barnehagen i forkant av oppstart. Under besøkene vil dere møte noen av de ansatte som skal jobbe på barnets avdeling, samt andre nye barn og deres foreldre. Besøkene vil handle om å bli kjent i barnehagen og med hverandre.

Startsamtale

Dere vil få tilbud om startsamtale med en av barnets kontaktpersoner før barnet begynner i barnehagen. Målet med samtalen er at dere forteller litt om barnet, og at kontaktpersonen gir informasjon om barnehagen og tilvenningen. I samtalen er det også en god mulighet for dere foreldre å stille spørsmål. Ta med "Samtaleskjema før barnehagestart" fra samtale på helsestasjon til denne samtalen.

Kontaktpersoner i barnehagen

Hver familie får en kontaktperson som har et spesielt ansvar for å ta seg av barnet og foreldre i forbindelse med tilvenningen. Kontaktpersonen har som oppgave raskt å etablere en relasjon til barnet, slik barnet har en «trygg havn» når dere foreldre ikke lenger er i barnehagen. Det er også viktig at dere foreldre etablerer et godt forhold til kontaktpersonen, da det vil trygge barnet.

De første fem dagene i barnehagen

Dere bør fordele dagene

I de fleste barnehager er det kun plass til en forelder per barn per tilvenningsdag. Det kan være lurt at foreldrene deler tilvenningsdagene mellom seg, slik at begge får være med på tilvenningen.

Oppholdstid den første uken

Oppholdstiden blir avtalt med kontaktpersonene fra dag til dag, blant annet basert på barnets døgnrytme. Vi ønsker at barnet får bruke god tid i barnehagen i løpet av de fem tilvenningsdagene, mens en av dere foreldre er med og fungerer som barnets trygge base for utforskning av alt det nye. Dersom det er greit for barnet, kan dere gå fra barnet en kort stund mot slutten av tilvenningsperioden. Hvis barnet blir sliten, avsluttes barnehagedagen tidligere. Noen barn vil også ha behov for flere dager for å finne seg til rette.

Tilvenningsdager med foreldre til stede

Dag 1

Du er sammen med barnet hele tiden og har alt ansvar for barnet

1. Barnehagen gir informasjon om oppmøtetid eller dere avtaler dette sammen på forhånd. Kontaktpersonen vil ta imot barnet og deg når dere kommer til barnehagen.
2. Denne første dagen er din oppgave å være sammen med barnet hele tiden og bidra til at barnet får gjøre seg kjent i barnehagen på sitt vis og i sitt tempo. Du kjenner barnet og vet hvilken støtte barnet trenger i ulike situasjoner.
3. Kontaktpersonen har som oppgave å være sammen med dere og bli kjent med deg og barnet. Fortell kontaktpersonen om barnet ditt og barnets vaner, da vil bli-kjent-prosessen mellom kontaktpersonen og barnet gå raskere.
4. Det er du som hjelper barnet i de praktiske situasjonene som måltid, stell og legging. Kontaktpersonen er sammen med dere og kan dermed se hvilke rutiner barnet er vant til. Kontaktpersonen vil også forklare deg om barnehagens dagsrytme, slik at du får et godt innblikk i hvordan barnehagedagen fungerer. Still spørsmål om alt du lurer på.
5. Du og kontaktpersonen avtaler når det er på tide å gå hjem. Det viktige er at dagen blir god for barnet. Før dere går hjem, vil kontaktpersonen ha en kort samtale med deg der dere oppsummerer dagen og avtaler tid for oppmøte neste dag.

Dag 2

Du er sammen med barnet hele tiden og har alt ansvar for barnet

1. Dere blir tatt imot av kontaktpersonen og har en kort samtale om hva som skal skje denne dagen. Hvis du har kommet på noe du lurer på, så still spørsmål.
2. Også denne dagen er din oppgave å være sammen med barnet hele tiden og ta ansvar for barnet i alle praktiske situasjoner. Kontaktpersonen vil være sammen med dere hele dagen.
3. Du bør ta rollen som barnets «oversetter» overfor de ansatte. Det er du som kjenner barnet og hvordan barnet uttrykker sine behov og ønsker. Ved å «oversette» dette til kontaktpersonen, blir det lettere for dem å bli kjent med barnet. For eksempel kan du si: «Nå ble han litt redd, han liker ikke slike høye lyder», «Når hun er utrygg kan hun dytte».
4. Når barnet viser interesse for leker, kontaktpersonen eller andre, vil det oppleves som trygt at du støtter interessen barnet har. Du kan for eksempel sette ord på det barnet gjør.
5. På slutten av dagen har du en kort samtale med kontaktpersonen om hvordan dagen har vært for deg og barnet og avtaler oppmøtetid for neste dag.

Dag 3

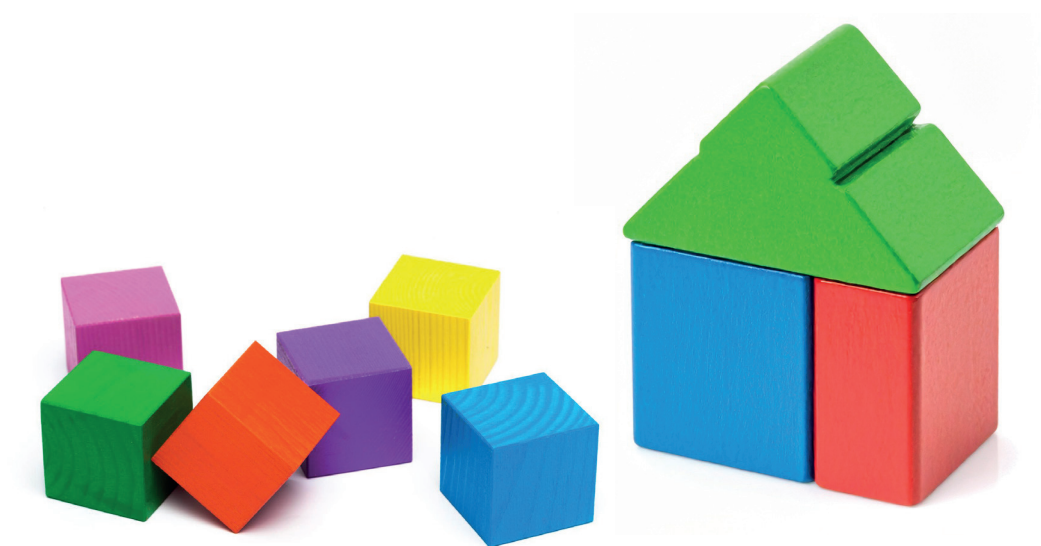
Kontaktpersonen tar over en eller noen av oppgavene med barnet.

Kontaktpersonen tar over en eller noen av oppgavene med barnet, men du er fortsatt til stede sammen med barnet hele dagen.

1. Dere blir tatt imot av en av kontaktpersonen og har en kort samtale om hva som skal skje denne dagen. Hvis du har kommet på noe du lurer på, så still spørsmål.
2. På dag 3 vil mange barn være klar for å bevege seg litt mer til og fra deg som forelder. Hvis det er greit for barnet, kan du sitte i ro på gulvet og la barnet komme og gå etter eget ønske. På den måten vil barnet kunne søke støtte og hjelp fra deg ved behov, men også utforske omgivelsene litt mer på egen hånd. Vis interesse for det barnet er opptatt av og gi barnet oppmuntrende kommentarer. Kontaktpersonen tar ansvar for barnet når hun eller han beveger seg bort fra deg. Det kan være en fin anledning for dem til å bli litt mer kjent med barnet.

Noen barn er imidlertid ikke klare for å slippe taket i foreldrene på dag 3. Hvis det gjelder ditt barn, følger du etter barnet og gir barnet den støtten som trengs.

3. På dag 3 kan dere prøve å la en av kontaktpersonen overta ansvaret for barnet i en eller flere av rutinesituasjonene, for eksempel stell eller måltid. Du er til stede i situasjonen, men holder deg i bakgrunnen. På den måten sier du til barnet at det er helt greit at kontaktpersonen hjelper han eller henne, samtidig som du har mulighet til å hjelpe eller overta situasjonen hvis det trengs.
4. Dersom det er greit for barnet, kan du gjerne delta i noen praktiske gjøremål på avdelingen. Da har barnet deg fortsatt i nærheten, men du har ikke alt fokus på barnet. For noen barn letter det deres utforskning av barnehagen.
5. Du har en kort samtale med en av kontaktpersonen på slutten av dagen om hvordan det går. Mange foreldre kjenner på usikkerhet eller bekymring under tilvenningen. Sett ord på det du tenker og still de spørsmålene du har. Før dere går, avtales oppmøtetid for neste dag.

Dag 4

Du overlater mer ansvar til kontaktpersonen

Du overlater mer ansvar til kontaktpersonen, men er i nærheten av barnet hele dagen.

1. Du og barnet blir tatt imot av en av kontaktpersonen. Dere har en kort samtale om planen for dagen. Ta opp det du måtte lure på.
2. Hvis det er greit for barnet, holder du deg mer i bakgrunnen i dag. På den måten legger du opp til at barnet i større grad kan ta kontakt med andre, samtidig som du er i nærheten ved behov og barnet vet hvor du er. Det at du er i rommet og representerer en trygghet for barnet, kan føre til at barnet blir mer utforskende enn om du forlater rommet.
3. Kontaktpersonen tar hovedansvar for barnet, både i lek og rutinesituasjoner, hvis dette er greit for barnet. Hvis ikke, blir dere enige om hvem av dere som skal gjøre hva i de ulike situasjonene gjennom dagen.
4. Hvis det går greit at kontaktpersonen legger barnet, kan hun eller han også ta opp barnet etter søvnen denne dagen. Dette er ofte en fin stund med mulighet til kontakt og nærhet. Du kan da vente en liten stund før du går inn på avdelingen. På den måten får barnet en positiv erfaring med å være i barnehagen sammen med kontaktpersonen, uten at du er til stede.
5. Du har en kort samtale med kontaktpersonen om hvordan dagen har vært og avtaler oppmøtetid for neste dag.

Dag 5

Kontaktpersonen tar det meste av ansvaret for barnet

Kontaktpersonen tar det meste av ansvaret for barnet. Du er i nærheten av barnet på avdelingen, men kan være litt i bakgrunnen

1. Du og barnet blir tatt imot av kontaktpersonen og dere går gjennom plan for dagen. Still spørsmål ved behov.
2. Du fortsetter å holde deg noe i bakgrunnen også denne dagen, slik at barnet blir oppmuntret til å ha mest mulig kontakt med andre. Men barnet skal vite hvor på avdelingen du er.
3. Kontaktpersonen er sammen med barnet og jobber for å etablere positivt samspill i alle typer situasjoner. De tar i utgangspunktet ansvar for alle rutiner med barnet denne dagen.
4. Din rolle på dag 5 er å representere trygghet for barnet og vise barnet at du synes det er positivt at barnet har kontakt med andre. Hvis barnet trenger deg, gir du barnet hjelp og støtte. Mange små barn trenger for eksempel støtte til å leke med andre barn.
5. Hvis du og kontaktpersonen er enig om det, og det er greit for barnet, kan du forlate avdelingen en liten stund. Da avtaler du med kontaktpersonen hvordan dere skal gjennomføre avskjeden og når du skal komme tilbake.
6. På slutten av dagen snakker dere om hvordan denne dagen og tilvenningsperioden har vært. Dere avtaler også hvordan levering og henting skal være framover, slik at dette blir best mulig for barnet.

Den første tiden uten foreldre i barnehagen

God start og slutt på barnehagedagen

Ved levering og henting er det viktig at foreldre og ansatte samarbeider godt slik at barnehagedagen får en god start og slutt for barnet. Faste og gode rutiner ved levering og henting fungerer best for små barn.

Barn kan protestere eller blir lei seg når foreldrene går fra dem om morgenen, noe foreldre flest opplever som vanskelig. Selv om barna gråter når dere går, er de ofte raskt i gang med lek og utforskning. Ansatte sender en liten statusrapport så fort det lar seg gjøre, slik at dere kan være trygge på at barnet har det bra. Si fra til kontaktpersonene hvis dere føler på usikkerhet rundt bringesituasjonen om morgenen.

Barnehagedagen skal avsluttes på en god måte. Barn reagerer ulikt ved henting. Noen barn kommer løpende, mens andre kan begynne å gråte eller vise frustrasjon. Vis uansett at du er glad for å se barnet igjen, snakk med de ansatte om hvordan dagen har vært, og si "ha det" når dere går.

Korte dager og rolige ettermiddager

De fleste små barn blir slitne den første tiden i barnehagen. Det er mange nye inntrykk å ta inn og barna vil kunne kjenne på savn etter dere. Noen barn blir mer klengete, sutrete eller frustrerte etter barnehagedagen. Noen vil også streve med mat og søvn fordi det er så mange nye inntrykk å fordøye. Alt dette handler om at barnet bruker mye energi på å bearbeide og forstå den nye livssituasjonen sin. Hvis det er mulig for dere, er det derfor en fordel om barnet kan ha kortere dager i barnehagen i starten. Det vil gjøre overgangen fra hjem til barnehage bedre for barnet.

Et godt råd er at ettermiddagen i så stor grad som mulig tilrettelegges for samvær med barnet med tid til kos og nærhet. Barnet trenger å få roe seg ned sammen med dere etter en dag med mange opplevelser og inntrykk. Barn trenger gode kveldsrutiner og en fast leggetid, slik at dagen får en rolig avslutning og de får nok søvn. Snakk med kontaktpersonen eller helsesykepleier hvis dere trenger råd om mat, kveldsrutiner og søvn, det er vanlige problemer i småbarnsalderen og de forsterkes ofte i en periode i forbindelse med barnehagestarten.

Ta kontakt ved behov

Hvis dere foreldre kjenner på usikkerhet eller får nye spørsmål etter at selve tilvenningsperioden er over, be om en samtale med kontaktpersonen eller pedagogisk leder.

Lykke til med barnehagestart!

Slik hjelper du ettåringen din

I denne videoen får du fra professor May Britt Drugli konkrete, forskningsbaserte tips til hvordan du best kan forberede og støtte barnet ditt før og under oppstarten i barnehagen.

Lenke: <https://youtu.be/xfBW4uh54wo>

Kilde:

NTNU Regionalt kunnskapssenter for barn og unge
"Liten og ny i barnehagen"

Slik hjelper du ettåringen din!
Gode tips fra May Britt Drugli

Revidert mai 2025

